

Пропозиції
Державної податкової служби України
до проєкту Закону України «Про внесення змін
до розділу XX Перехідні положення Податкового кодексу України щодо
встановлення принципу «4-7» на період карантину для працюючого
населення», внесеного на розгляд Верховної Ради України
народним депутатом України Третьяковою Галиною,
реєстраційний номер 3302 від 03.04.2020
перше читання

1. Проєкт Закону України «Про внесення змін до розділу XX Перехідні положення Податкового кодексу України щодо встановлення принципу «4-7» на період карантину для працюючого населення» (далі – законопроєкт) Державною податковою службою України не підтримується.

2. Законопроєктом пропонується підрозділ 1 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України (далі – Кодекс) доповнити пунктом 12, яким установити, що «тимчасово, під час карантину, встановленого Кабінетом Міністрів України на запобігання поширення коронавірусної хвороби (COVID-19), звільняються від оподаткування податком на доходи фізичних осіб доходи у вигляді заробітної плати, нараховані (виплачені) платнику податку відповідно до умов трудового договору (контракту), у сумі 4 000 гривень, якщо місячна заробітна плата не перевищує 7 000 гривень» (далі – принцип «4-7»).

Слід наголосити, що запропонована редакція пункту 12 підрозділу 1 розділу XX Кодексу може призвести до неоднозначного (множинного) трактування та порушення принципу рівності усіх платників перед законом, недопущення будь-яких проявів податкової дискримінації, тобто забезпечення однакового підходу до всіх платників податків незалежно від соціальної, расової, національної, релігійної приналежності, форми власності юридичної особи, громадянства фізичної особи, місця походження капіталу (підпункт 4.1.2 пункту 4.1 статті 4 Кодексу).

Розділом IV «Податок на доходи фізичних осіб» Кодексу (підпункт 169.1.1 пункту 169.1 статті 169) передбачено, що будь-який платник податку має право на зменшення суми загального місячного оподаткованого доходу, отриманого від одного роботодавця у вигляді заробітної плати, на суму податкової соціальної пільги у розмірі, що дорівнює 50 відс. розміру прожиткового мінімуму для працездатної особи (у розрахунку на місяць), встановленому законом на 1 січня звітного податкового року (у 2020 році – 1 051,00 грн).

Крім того, підпунктами 169.1.2 – 169.1.4 пункту 169.1 статті 169 Кодексу передбачені підвищені розміри податкової соціальної пільги для окремих категорій соціально вразливих верств населення:

багатодітні батьки (підпункт 169.1.2);

одинокі матері (батьки), вдови (вдівці) або опікуни, піклувальники, що утримують неповнолітню дитину (підпункт «а» підпункту 169.1.3);

особи, які утримують дитину з інвалідністю (підпункт «б» підпункту 169.1.3);

у розрахунку на кожну дитину віком до 18 років тощо.

Відповідно до абзацу першого підпункту 169.4.1 пункту 169.4 статті 169 Кодексу податкова соціальна пільга застосовується до доходу, нарахованого на користь платника податку протягом звітного податкового місяця як заробітна плата (інші прирівняні до неї відповідно до законодавства виплати, компенсації та винагороди), якщо його розмір не перевищує суми, що дорівнює розміру місячного прожиткового мінімуму, чинного для працездатної особи на 1 січня звітного податкового року, помноженого на 1,4 та округленого до найближчих 10 гривень (у 2020 році – 2 940,00 грн на місяць (2 102,00 грн x 1,4)).

При цьому граничний розмір доходу, який дає право на отримання податкової соціальної пільги одному з батьків у випадку та у розмірі, передбачених підпунктом 169.1.2 та підпунктами «а» і «б» підпункту 169.1.3 пункту 169.1 статті 169 Кодексу, визначається як добуток суми, визначеної в абзаці першому підпункту 169.4.1 пункту 169.4 статті 169 Кодексу, та відповідної кількості дітей (у 2020 році – 2 940,00 грн x кількість дітей).

Слід зазначити, що законопроект не містить визначеного механізму застосування податкової соціальної пільги в умовах дії принципу «4-7», що може призвести до ускладнення адміністрування податковими агентами податку на доходи фізичних осіб.

Водночас практична реалізація пропозицій пункту 12 підрозділу 1 розділу XX Кодексу може призвести до отримання певною кількістю платників податку на доходи фізичних осіб подвійної пільги у вигляді податкової соціальної пільги та запропонованого зменшення доходу у вигляді нарахованої заробітної плати у сумі 4 000,00 гривень.

Крім того, оскільки законопроект не містить вимог щодо обмеження застосування принципу «4-7» одним місцем роботи платника податку (за самостійним обранням такого платника чи за основним місцем роботи – місцем роботи, де працівник працює на підставі укладеного трудового договору, і де знаходиться (оформлена) його трудова книжка, до якої вноситься відповідний запис про роботу, тощо), то подвійну (потрійну тощо) пільгу у вигляді запропонованого зменшення нарахованої заробітної плати може отримати певна кількість платників податку, які працюють за сумісництвом (відповідно до статті 102¹ Кодексу законів про працю України працівники, які працюють за сумісництвом, одержують заробітну плату за фактично виконану роботу): одночасно за основним місцем роботи і за місцем роботи за сумісництвом.

Реалізація пропозицій законопроекту може призвести до зменшення доходів бюджетів всіх рівнів від податкових надходжень від податку на доходи фізичних осіб.

За 2019 рік до зведеного бюджету надійшло податку на доходи фізичних осіб у сумі 253,0 млрд гривень. На 2020 рік прогнознi надходження з податку визначені у розмірі 302,8 млрд гривень. У разі запровадження принципу «4-7»

сума втрат податку на доходи фізичних осіб може сягнути 2,1 млрд грн в місяць та 25,3 млрд грн за рік.

Слід також зауважити, що податок на доходи фізичних осіб належить до основних бюджетоутворюючих джерел надходжень у структурі доходів місцевих бюджетів.

За своєю економічною суттю податок є сплатою фізичної особи за послуги, які надаються їй громадою, на території якої така фізична особа зареєстрована і проживає. Відповідно для належного надання своїм жителям необхідних послуг територіальна громада повинна мати певний ресурс, основна частина якого формується саме за рахунок податку.

Як зазначалось вище, запропонований принцип «4-7» призведе до втрат місцевих бюджетів з податку на доходи фізичних осіб, і, як наслідок, до недофінансування видатків, пов'язаних із фінансуванням бюджетних установ соціально-культурної сфери територіальних громад, зокрема освітніх, медичних тощо.

Таким чином, запровадження принципу «4-7» потребує узгодження з місцевими громадами та визначення додаткових джерел збалансування бюджетних надходжень.

**Голова Державної податкової
служби України**

Сергій ВЕРЛАНОВ